

i høj Grad fortjent af den jødiske Genealogi i Danmark, har med »Slægten Salomonsen (Nyborg)« føjet et nyt Led til den allerede fra hans Haand foreliggende store Række af Slægtbøger over jødiske Familier, Eichel, Lazarus, Rée, Israel, Kalkar, Levin-Fredericia m. fl., og dokumenterer med dette nye Arbejde paany sin store Viden paa dette specielle Felt. Da Bogen gør Rede for alle Efterkommere saavel i Mands- som i Kvindeliniier, saavidt de har kunnet opspores, — en Del lever i Udlandet, — rummer den en stor Mængde Navne, — Listen over indgiftede tæller ca. 1000, — og giver alene derved et godt Bidrag til vor genealogiske Litteratur. Biografiske Oplysninger bringer Bogen kun om Stamfaderen og hans Børn.

Til Slut skal blot nævnes, at »Danmarks Adels Aarbog« for 1927 bringer fuldstændige Stamtavler over de endnu levende Slægter: Krabbe af Østergaard, Krabbe af Damsgaard, Lützwow, den grevelige Slægt Schaffalitzky de Muckadell, og over den danske Gren af Familien Walkendorff samt over de uddøde Slægter: Carlsen (Lange), Krabbe af Herpinggaard, von Suhm, Walstorp, Walter, de Wilster og Wormskiold. Da Stamtavlerne er udarbejdede af Dr. *Louis Bobé*, befinder man sig naturligvis her paa sikker Grund.

H. Hjorth-Nielsen.

AF DEN NYE LITTERATUR VEDRØRENDE ALMUEKULTUR OG FOLKEMINDER, OKTB.—DECB. 1928

Da Anmeldelserne i Fortid og Nutid i Fremtiden skal omfatte Kalenderåret, skal i det følgende blot omtales de Arbejder om Almuekultur og Folkeminder, der er fremkommet i de sidste tre Måneder af 1928, idet min sidste Oversigt omtalte, hvad der var udkommet til o. Oktober 1928.

Når første Bind af *Jeppe Aakjærs* Erindringer: *Fra min Bitte-Tid* (Gyldendal. 228 S.) anmeldes i dette Tidsskrift, er det, fordi Værket indeholder en af de omfangsrigeste og skønneste kulturhistoriske Skildringer af en dansk Bondeegn, som overhovedet findes. Første Afsnit: »Mor kliner« giver en livfuld og malende Skildring af det i gamle Dage så nødvendige Arbejde: Kliningen i Forsommeren af Gårdens Mure. Omhyggeligt får vi Besked om dette nu ukendte Arbejde.

I sin nye store Folkelivsskildring: *Det gamle Harboøre* (Schön-Fortid og Nutid. VIII.

berg 1928. 312 S. Ill.) har Dr. *Henrik Ussing* med *Karen Thuborg* som Optegnerske fortsat sit meget nyttige og påskønnede Arbejde med Udgivelsen af en enkelt Meddelers udførlige Optegnelser om en bestemt Egns Almuekultur. *Karen Thuborg* er i Besiddelse af et barnligt følsomt Sind, har en stærk Fantasi og samtidig stor lagttagelsesevne og Virkelighedssans. Og så er hendes Meddelelser fra et Område, der er meget ejendommeligt både ved sin barske Natur, sit Næringsliv og sin Folkekarakter og derfor også ved sine Vaner, Tro og Tænkemåde. I 22 Afsnit gives en alsidig Skildring af Harboørefolkenes Liv på Hav og Fjord, i Klitterne og på de grønne Marskenge. Her fortælles om Bøndernes Liv, om Husbygning og Bohave, Håndværkere, Sognefoged og Fattigfolk, Handelsmænd og Markeder, Højtider, Sagn og Sange, Leg og Skæmt, Skole og Kirke og meget andet. »Det gamle Harboøre« har sin særlige Værdi ved sin indgående Skildring af en Egns Fiskerliv; thi selv om Danmark er et havomflydt Land, er det dog kun forholdsvis få Bøger, der er skrevne om danske Fiskeres Kår, Digtning og Tro (jfr. min Oversigt i *Fiskernes Lommebog* 1929. 44 f., 76 f.). Det er med ikke ringe Interesse, man læser *Karen Thuborgs* Optegnelser om Harboørefiskernes Religiositet og om deres Færd, når de i stormfulde Nætter i største Livsfare reddede skibbrudne Mennesker, som de med hjælpsomme Sind tog sig af, så længe det var nødvendigt. Det var over 26 brave, modige og religiøse Harboørefiskere, der druknede en Stormnat på Vesterhavet i 1893, at I.-M.-Præsterne Moe og Madsen holdt deres berygtede Taler. I *Karen Thuborgs* og *Ussings* Bog får man den sandfærdige Oplysning om Harboøres Befolkning. Den levede under usikrere Vilkår end nogen anden Befolkning i Danmark, og måtte nødvendigvis være dybt religiøs. »Men dette forhindrede ikke, at de samme Mennesker, der nys var sluppet ud af den mest overhængende Livsfare, slog sig løs i et lystigt Lag med Dans og Sang«. Det var denne Livsglæde midt i Alvor og Fattigdom, I.-M. vilde til Livs. »Det gamle Harboøre« er udkommet som Nr. 36 i »Danmarks Folkeminder«s Skriftrække.

I Forbindelse med *Ussings* og *Karen Thuborgs* Bog bør nævnes *Torben Klintings: Under Blaabjerg* (Viggo Nielsens Forlag, Nr. Nebel 1928. 117 S.), hvori der gives smukke Skildringer af Fisker- og Bondebefolkningen i Klitsognene Syd for Ringkøbing Fjord, mest dog fra Henne Sogn. Forfatteren fortæller om Strandinger, Arbejder i Klitterne og på Marken, men mest er det dog hans egen Tid som Hyrdedreng og hans Skolegang, der optager Bogens Plads. I Teksten er indflettet en Mængde Ordsprog og

Talemåder, som Klinting hørte i sin Barndom i 1860'erne, og ikke mindst disse smukke Arveord gør hans elskværdige lille Bog underholdende. Den slutter sig smukt til hans tidligere Bøger om vestjyske Skoleforhold og Fiskerkår. Afdøde Pastor J. Richter, Vejen, har forsynet »Under Blaabjærg« med et Forord.

Om Fiskerbefolkningen på mange danske Småøer gives der Oplysninger i *Achton Friis'* nu afsluttede Værk: *De danskes Øer* (Gyldendal) med Tegninger af *Johannes Larsen* og Forfatteren. Det store Værk er ualmindelig vel forsynet med Registre, så det med Lethed kan benyttes som Håndbog. Her er Sted- og Personnavneregistre, Historie, Befolkningens Liv i gammel Tid og nu, Typer og Skikkelser, Folketro, Sagn og Overtro, Oldtidslevninger, Voldsteder, Ruiner, gamle Gårde og Huse, Byggeskik; endvidere en specificeret Fugleliste, Literaturfortegnelse m. v.

I de historiske Amtsårbooks er fremkommet nogle Bidrag, der bringer Oplysninger om enkelte Landsbyers gammeldags Folkeliv. I Vends. Arb., 98 ff., har *Mine Thomsen* meddelt Erindringer fra *Nørre Tornby*, især om to Fætre, der drev Studerhandel på Norge. Efterhånden som Handlens tiltog, blev der begyndt en større Forretning i Nr. Tornby. De fyldige Erindringer indeholder også Træk om Skoleforhold, Selskabelighed, Julefest, Lystestøbning m. v. — *Knud Thøgersen* har i *Fra Grinderslev Sogn* (Skivebogen, 129 ff.) skrevet om Forholdene i en lille Gård o. 1860, om en synsk Mand og Fortæller Jens Dommerby, der var Kostgænger hos Gårdmændene efter Sognerådets Anvisning, og om en dialektisk begavet Bonde, Laust Sillemark. — *Christian Pedersen* fortsætter i samme Årbog, 137 ff., Meddelelsen af *Folkeminder fra det nordøstlige Fjends Herred*, om en klog Kone Inger Skov, der var Fødselshjælper i Dalsgård Præstegård, da den senere så bekendte Præst Otto Møller, Gylling, i 1831 kom til Verden, Træk fra 1848 m. v. — I Morsø Årbog, 23 ff., har jeg meddelt *Folkemindestoffet fra Sundby Sogn*, Morsø Nørre Herred, deriblandt talrige Sagn om Vilsundtap, Varselssagn, Hekse, Byggeskik, Klædedragt o. s. v. — Red. *Martin Pedersen* har i *Fynsk Hjemstavn*, 178 ff., offentliggjort ældre *Langelænderes Erindringer* om Dagligliv, Føde, Bagning, Slagting, Selskabelighed og andet mere i langelandske Bøndergårde for 30—40 År siden. — I Randers Årbog, 104 ff., har *N. Nielsen* skrevet om Tro, Sagn om Gengangere, kloge Folk og Folkemedicin i *Tved Sogn* på Mols. — Optegnelser af Sagn og Tro, Rim, Remser, Ordsprog, Skik, Arbejder m. m. findes der i hvert Hefte af Sdj. Mdskr. og Frydendahls Fynsk Hjemstavn. —

Om *Originaler* og *Særlinge* findes der trindt omkring i den

folkloristiske Literatur Småtræk, men sjældent findes der udførlige Oplysninger om sådanne Skikkelser, der i de gamle Bondebyer var en Kilde til Adspredelse. Det må derfor hilses med Glæde, at Museumsforstander *H. P. Hansen*, Herning, i en nydelig udstyret Bog: *Jens Pråwst* (Rasmussens Bogtrykkeri, Ringkøbing. 55 S.) har givet en udførlig Levnedsskildring af en Original fra Heden. Jens Pråwst (f. på Arnborg Hede) var Tække-mand, ivrig Jæger — også Krybskytte — samt Grovæder. Om ham fortæller H. P. H. såre fornøjeligt på Herningegnens Mål, hvilket giver Bogen et stort Fortrin, idet Historier om Originaler helst skal fortælles i samme Mål, hvori de lever, Bondesproget; thi oversat til Bogsproget går noget af det allerbedste ved disse tabt. Enhver Ynder af Dialekttekster vil med Glæde læse om Jens Pråwst, hvis Bedrifter og Appetit nok kan fornøje Nutids-læsere, foruden ved at en Skikkelse som hans giver os et morsomt Indtryk af en Almuesmand, der ikke var som Folk var flest.

Havearkitekt *Johannes Tholle* fortsætter med at skildre de gamle *Haver*, som fandtes udenom Bøndergårdene, nu i et udførligt Årbogsbidrag om Havebruget i Randers Amt (Randers Årb., 5 ff.), medens *N. H. Stephen Dahl* har skrevet om Havebruget i Vejle Amt (Vejle Årb., 159 ff.). I Sjd. Mdskr. fortsatte *Axel Lange* og *Chr. Seeberg* indtil 1. Febr. 1929 deres udførlige Redegørelse for sønderjyske Planter, deres Navne og Stilling i Folkloren. Den lange, fortrinlige og nyttige Artikelrække er heldigvis udkommet som Særtryk.

Vandrer vi fra Haven ind i Huset, er det rart at have en kyn-dig Vejleder også på de Gebeter, der vedrører det hygiejniske. En sådan Vejleder i de gammeldags Bondehjem Hygiejne har *H. P. Hansen*, Herning, givet os i sin Bog: *Om Renlighed i gamle Dage* (Gyldendal 1928. Ill.), hvori Forfatteren meddeler en Fylde af Eksempler, som på få Undtagelser nær er indsamlet fra Folke-munde af ham selv i Midt- og Vestjylland. De anførte Træk bør dog ikke opfattes som særegne for Vestjylland; thi lignende vil eller vilde man i ældre Tid let kunne indsamle i andre Egne af Landet. Ved at fortælle om Renlighedsbegreberne i gamle Dage kommer H. P. H. til at nævne Detailler, som man med et mildt Udtryk kan kalde mindre pæne; men dette har ikke let kunnet undgås, når der skulde gives nogle Billeder af en Side af vor kulturelle Udvikling, der ogsaa har Krav på vor Opmærksomhed, idet Århundreders Skik og Levemåde afspejler sig i meget af det, vi nu kalder Uskik. I Bogens første Afsnit skildres de gamle Hedehjem og de gamle Hedebonders personlige Hygi-

ejne. Særligt malende er Beskrivelsen af Sengene, i hvis Bund der var Lyngknipper, og som ofte var Tilholdssteder for et rigt Dyreliv af Pattedyr, Krybdyr og Insekter. Endvidere omtaler H. P. H. Renlighed, rettere Urenlighed, med Mad og Drikke, Opvartningen og alt, hvad her kan komme på Tale. Forfatterens herlige jyske Lune fornægter sig ikke, »Renlighed i gamle Dage« er en meget morsom Bog. H. P. Hansen har en særlig Evne til at få alle humoristiske Træk med og få en fængslende Helhed ud af de mange Enkeltheder. Hans Bog viser tilfulde, hvor stor en Forskel der er i Livsvanerne og Hygiejnen nu til Dags og for blot 30—40—50 År siden. Det gamle Dagligliv var ikke altid så morsomt, som det er at læse om det i Nutiden. — En anden stor Forskel på da og nu træffer vi, når der sees hen til, hvor højt Ædrueligheden i vor Tid på Landet står over gamle Dages Umådehold og Fylder. *Jeppe Aakjers* grumme fornøjelige Afhandling: *Brændevin* (Skivebogen, 14 ff.) giver en Mængde Eksempler herpå ved sin Omtale af Slagsmål, Øltragedier, Brændevinsbrænding, Jagt efter Brændevinstøj, Viser om Brændevinen — og Afholdssagen.

Om *Fester* (Jul, Nyår, Faste, Forår, Sommerfester m. v.) har *K. L. Kristensen* påbegyndt en Skildring i det af Thorkild Graylund redigerede Månedsskrift: *Bygd* (Woel), der begyndte at udkomme i Novbr. 1928. Kristensens Oversigt hører ikke til de bedste, bl. a. er hans Redegørelse for Julefesten på flere Punkter forældet. — Skikken at pynte det sidste Læs i Høsten, »Kvædelæset«, har *Ellen Raae* skrevet en instruktiv Afhandling om i Danske Folkemaal II, 113 ff. (suppleret af *Johs. E. Tang Kristensen* smsts. II, 102 f.). Der er i dette Tidsskrift naturligvis lagt stor Vægt på at fremdrage de forskellige Folkemålsord knyttet til sidste Læs.

Særlig Hensyn til Folkemålet har *Anna Pedersen*, Strøby, også taget i sine Artikler om *Bier*, *Slagtning* og *Slagteskikke* fra Stevns Herred i D. F. II, 97 ff., 143 ff. — Helt på Folkemålet, skrevet med Lydskrift, er *M. Kristiansens* Artikel i Fynsk Hjemstavn I, 184 ff. om *Huggehusarbejde* for 60—70 År siden (Ørsted, Fyn). — Talrige Oplysninger om *Fodtøj i gamle Dage* er givet i F. H. I, 151 ff. af *Johs. M. Jensen*, suppleret af *M. Kristiansen* og *Sv. Frederiksen*. — I Sdj. Mdskr. har *M. H. Nielsen* i en fortrinlig Afhandling: *Fra den gamle Kniplestue* fortalt om Kniplearbejdet, Kniplestuenes Aftensammenkomster, hvor de under Arbejdet fornøjede sig med Sang og Fortællen af lignende Art, som vi kender det fra E Bindstouw og En Kaargild.

Om særlige Emner vedrørende tidligere Tidens Landboforhold

er der nogle Bidrag at nævne. I Sorø Årb., 69 ff. har Gdr. *Johs. T. Christensen* i en god og saglig Afhandling skrevet om *de gamles Forsørgelse i forrige Århundrede* og gør deri Rede for Aftægtsforholdets Ordning i Landbohjemmene o. 1850. Jfr. også *et Skifte fra 1803* i Lime By, udg. af *P. A. Petersen* i Randers Årb., 143 ff. — Om den ansete Bonde *Lars Pilgaard* i Snevre og hans Brug har *P. Christensen* i Vendss. Årb., 48 ff. meddelt en Række Enkeltheder, hvoraf de fleste er af særlig agrarhistorisk Interesse. Her er Oplysninger om Jordens Dyrkning, Besætning, Forbrug, Tyendeforhold m. m. *Lars Pilgaard* døde 1858. — Om *Hyrden Søren Nielsen* i Lime, f. 1723, d. 1801, har Lærer *P. A. Petersen* (Randers Årb., 95 ff.) skrevet en Afhandling, der giver en Del reelle Oplysninger om Byhyrdens Hjem og økonomiske Kår. Når Forfatteren i sin Indledning taler om »visse lokalhistoriske Skribenter«, der ikke kan finde hånden og nedsættende Ord nok til at karakterisere Byhyrdens elendigt lave Stilling, da må dette stå på Lærer *P. A. Petersens* egen Regning, da ingen Lokalhistoriker, så vidt jeg véd, har skrevet noget bevidst uretfærdigt og ufordelagtigt om Byhyrden. (Om Byhyrden jfr. *F. Skrubbeltrangs* Afhandling i Tdskr. f. d. Folkeoplysning 1928, 623 ff.). — I Danske Studier 1928, 187 f. er af undertegnede meddelt Oplysninger om *et Hyrderim* fra Mors, første Gang optegnet 1769, vistnok det ældst optegnede af den Slags Rim. — *H. C. Frydendahl* har i F. H. I, 155 ff. udgivet en gammel *Hegnsvedtægt* fra Lydinggård i Brahe Trolleborg Sogn, og smsts., 171 f. har *C. Jørgensen* udg. en lignende Vedtægt fra Hågerup. — Endelig kan nævnes, at *I. V. Christensen* i »Bygd« har påbegyndt en længere Artikelrække om Landsbyforhold o. Ign. i Midtsjælland; dette Arbejde er præget af Forfatterens solide Viden og lagt til Rette for en bred Læsekreds. Og at den ivrige Folke-mindedesamler, *Svend Frederiksen*, i F. H. I, 145 ff. har offentliggjort en fornøjelig Afhandling om Forhold i det gamle Åsum (Bylavet, Tinggilde, Ombud og Fælling, Veje, Brandvæsen, Fatigforsørgelse, Byhyrden, Sagn m. m.).

I Skivebogen, 43 ff. har *Gudmund Schütte* i en større Afhandling: *Færdselsskel paa langs af Jylland* givet en Række Eksempler på Forskellen mellem øst- og vestdansk Skik og Tro i Jylland, begyndende med Oldtidfundenes Vidnesbyrd herom og fortsættende med Skel indenfor Folketro, Sprog, Stednavnetyper, Kirkebygninger og meget andet. Den nyttige Afhandling er forsynet med en Række instruktive Kort af Betydning for den etnologiske Forskning.

Professor *Chr. Blinkenbergs* fængslende Undersøgelse: *Statuen*

med *Guldhovedet* (Danske Studier, 97 ff.) er et Bevis på, hvorledes et af E. Tang Kristensen optegnet Sagn i Oddum (Vestjylland) er en Variant af et Sagn- eller Eventyrmotiv, som af den kyndige Forsker forfølges gennem mange Tider og Lande — tilbage til en epidaurisk Steleindskrift i Oldtidens Grækenland. — Sagnet om *de tre Søskende*, knyttet til Glesborg Sogn i Djursland, har undertegnede omtalt i Randers Årb., 82 ff. Dette Sagn er også internationalt (jfr. DgF. Nr. 349). — Til *Højslev Kirke* i Fjends Herred er stedlagt det kendte Sagn om Bruderovet. I Skivebogen, 1 ff. har jeg gjort Rede for Sagnene fra Højslev. *Sagn og Tro knyttet til Sten i Sorø Amt* er afhandlede ved undertegnede i Sorø Årb., 21 ff., og i Forening med *Axel H. Pedersen* er givet (Kbhns. Årb., 373 ff.) Oplysninger om Sten fra Ballerup og Omegn og om Alterkalken i Ledøje.

I Bogen: *Dansk Folkekarakter* (Jespersen og Pio 1928. 135 S.) har Dr. *Gudmund Schütte* givet en systematisk Undersøgelse af det danske Folkelyne ved at opstille på en Plusside: Organisatorisk Evne, Tålmod, Jævnhed, Hjærtevarme, Hjærtevarmen i organiseret Form som Folkevenlighed, det sproglige Udtryk for Kærlighed, og Kærligheden til Modersmålet — og på en Minuside: Den organisatoriske Evnes Svigten, Tålmodets Svigten, — Overtålmod, Jævnhedens Overdrivelse til Selvundervurdering, Hjærtevarmens Overdrivelse og Svigten — og endelig: Facit. Her, som sædvanligt i Schüttes Arbejder, er der mange Implser at hente. Meget nyttigt er det, at han har samlet så mange og træffende Eksempler til Belysning af vort Folks Karakter. Schütte har hentet sit Stof sammen mange Steder fra, ikke mindst fra Digteteksten. Til Trods for, at enkelte Eksempler synes mindre heldige, er det dog en lærerig Bog om et stort og vanskeligt Emne her er skrevet. *Dansk Folkekarakter* er forsynet med et godt Register. — I sit Månedsskrift »Bygd« har *Thorkild Gravlund* udgivet *folkepsykologiske Afhandlinger* om sin vestsjællandske Hjemegn og om Grundstammen i vort Folk: Bonden og Fiskeren I »Folkevid« (smsts.), en af Gravlunds bedste, mindre Arbejder, viser han, især belyst udfra E. T. Kr.'s Molbo- og Aggerbohistorier, hvorledes der er Forskel på østdansk og vestdansk Folkevid; »intet er mere stedfast og hjemstavnsbundet end Viddet.« — En anden sjællandsk Diger, *Knud Hjortø*, har i *Dansk Udsyn*, 393 ff. skrevet om *sjællandsk Folkekarakter*. Som Modstilling til Sjællændere anfører Hjortø ofte Jyder. Når han siger, at »for den sjællandske tjenestedreng var livet nærmest en idyl, i Jylland var det efter alle udsagn drøjt«, så passer den første Udtalelse lige så lidt som den sidste er rigtig. Det er lærerigt at

læse Hjortø, der her er inde på Gravlunds særlige Gebet, men der er stor Forskel på de to Digteres folkepsykologiske Arbejder.

Af Dr. *Ernst von der Reckes* store Værk: *Danmarks Fornviser* er tredje Bind (Viserne 161—264) udkommet i Slutningen af 1928 (Møller & Landschultz. 445 S.), indeholdende Fortsættelsen af Ridderviserne fra andet Bind. Til hver Vise gives en Indledning, hvor der i temperamentsfulde Ord gives en Karakteristik af den pågældende Vise. Ernst v. d. Reckes eminente Kyndighed indenfor Emnet er en Borgen for, at Danmarks Fornviser vil bevare en fremskudt Plads iblandt vore Folkeviseudgaver, der til Grundlag har DgF. — I D. St., 163 ff. har Dr. *F. Ohrt* meddelt en Undersøgelse over *Folkevisen om Jesu Liv* (DgF. Nr. 534), og i Vejle Årb., 273 ff. har *Jens A. Petersen* udgivet to Viser om Jesu Liv (»Christus blev født en Julenat«, »En Jomfru ren oprunden er«), sunget af en gammel Kone i Sjølund.

I *Lund Madsens* påbegyndte Skildring i Randers Årb., 62 ff. af *Ras Sams' Krønike* er et nyttigt og underholdende Arbejde om en Skillingsvise-Digter fra Grenåegnen. Ras Sams blev født 1845. Hans Viser er af den almindelige Skillingsviseart (»Ny Vise om den mærkværdige laadne Dreng«, Sang om Giftmordet på Gmd. Søren Johansen, Sang til den ustadige Pige o. s. fr.). Lund Madsen giver udførlige Oplysninger om Sams' Levnedsløb. Han burde dog have nævnt, at et af Sams' Vers, hvori han overvurderer sine egne Skjaldegaver, er et Plagiat af St. Blichers: »Dit Navn skal i de fjerne Dage mindes« (!).

August F. Schmidt.

DANMARKS HELLIGE KILDER. (EN BIBLIOGRAFISK OVERSIGT).

I »Fortid og Nutid« V 3—8 (1925), 137 ff., er meddelt nogle foreløbige Resultater af mit Studium af det danske Materiale om hellige Kilder. En udførlig Redegørelse for dette Materiales Indhold blev senere givet i min Bog: »*Danmarks Helligkilder*«, Oversigt og Literaturfortegnelse (Danmarks Folkeminder Nr. 33. 160 S. Ill. 1926), jfr. *Kr. Hald* i »Fortid og Nutid« VI 5—8 (1926—27), 326 f. I dette Arbejde er givet udenlandske Parallelsteder til det danske Helligkildestof. Af hellige Kilder er i Kildefortegnelsen nævnt 618. Dette Tal kan nu forhøjes lidt, idet der siden Bogens Fremkomst er fundet Oplysninger om et lille Antal hidtil